

Endvidere taler ogsaa Hensynet til hygiejniske Forhold i høj Grad for at faa Natarbejdet afskaffet. Direktoratet er ikke i Tvivl om, at Tilsynet vilde være i Stand til langt bedre at gennemføre Regulativets Krav om Renlighed, naar Arbejdet blev udført om Dagen, ligesom der i saa Fald vilde kunne skabes en bedre Forstaaelse af, at Bagerier bør være lyse og luftige.

Det kan i denne Forbindelse bemærkes, at, hvor der bages om Natten, udføres der i Reglen Konditoriarbejde om Dagen. Under saadanne Forhold vil det let forstaaes, at Udluftning saavel som Rengøring af Arbejdsborde, Redskaber o. s. v. som Regel maa blive meget mangelfuld. Denne særdeles alvorlige Ulempe vilde forsvinde sammen med Natarbejdet, da der saa kunde foretages en virkelig betydende Udluftning om Natten.

Overfor disse og andre i Andragendet anførte for Natarbejdsforbudet talende Grunde maa man naturligvis ikke være blind for, at der ogsaa kan følge nogle Vanskeligheder med dettes Indførelse. Disse vil formentlig særlig gøre sig gældende for de større Virksomheder i København, hvor Produktionen i Forhold til den disponible Arbejdsplads er saa stor, at Pladsen maa udnyttes Døgnet rundt. Natarbejdets Ophør vil muligvis bevirke, at saadanne Virksomheder vil have vanskeligt ved at forsyne sine i Byen spredt liggende Filialer med friskt Brød paa det tidlige Tidspunkt, som Publikum har vænnet sig til; men for alle de smaa og mindre Virksomheder, hvor Mesteren arbejder ene eller med 1 à 2 Medhjælpere, og hvor Pladsforholdene i Reglen er bedre end i de større, vil Forbudet uden Tvivl føles som en Lettelse.

Det skal i denne Sammenhæng bemærkes, at ca. 65 pCt. af Bagerierne (Brødfabrikkerne fraregnet) i København og Frederiksberg drives med mindre end 3 Arbejdere, og kun ca. 6 pCt. har mere end 5 Arbejdere.

De mindre Bagerier i København vil — trods Natarbejdets Ophævelse — kunne forsyne deres egen Butik med friskt Brød ved 6—7 Tiden om Morgen, men for øvrigt turde det vel være rimeligt og forsvarligt — bl. a. under Hensyn til de ekstraordinære Forhold — at indskrænke Forbruget af det varme Morgenbrød, der ikke alene er mindre sundt, men, hvad der i denne Forbindelse har større Betydning, mindre drøjt.

I Landdistrikterne — hvor over $\frac{5}{6}$ af Landets Bagerier er beliggende — spiller Natarbejdet ingen Rolle. I de smaa Købstæder vil et Forbud mod Natarbejde neppe volde større Vanskeligheder, medens Forholdet for de større Byers Vedkommende vil stille sig omtrent som i København. Alt i alt kan der efter Direktoratets Mening ikke være i Tvivl om, at de Grunde, som taler for Afskaffelse af Natarbejdet, vejer langt mer end de, der taler imod, men skulde man ikke desto mindre nære Betæneligheder ved at træffe en endelig Afgørelse, kunde man maaske, som det er sket i Tyskland, gaa til et midlertidigt Forbud mod Natarbejde enten ved en midlertidig Lov eller — hvis det er muligt — administrativt i Henhold til Lov Nr. 164 af 7. August 1914.

Det kan i denne Forbindelse anføres med Henblik paa ekstraordinære Forhold, at et saadant Forbud jo utvivlsomt vilde medføre Belysningsbesparelse, hvorimod Direktoratet ikke mener, at man derved vilde opnaa nogen nævneværdig Brændselsbesparelse.

Med Hensyn til det Andragendet medfølgende Lovforslags Formulering skal Direktoratet bemærke, at Loven formentlig bør indeholde en Bestemmelse om Adgang til Dispensation af Hensyn til mulige Krav fra de foran omtalte store Virksomheder, i hvert Fald indtil disse kan foretage de fornødne Udvidelser. Man foreslaar derfor at tilføje i § 5 som nyt Stykke:

„Undtagelser fra denne Bestemmelse kan i Tilfælde, hvor Hensynet til Pladsforhold eller andre ganske særlige Forhold maatte gøre det nødvendigt, meddeles af Indenrigsministeren paa nærmere af denne fastsatte Betingelser“.

Direktoratet skal i øvrigt tillade sig at henlede det høje Ministeriums Opmærksomhed paa, at Følgen af Forbudet mod Arbejde i Tiden mellem Kl. 8 Em. og Kl. 4 Fm. bliver, at § 7 kan indskrænkes til et simpelt Paabud om, at der skal gives enhver Arbejder en ugentlig Fridag (i hele Tiden 4 Em. til 8 Em.). En „16-Timers Søndagsfrihed“ vilde jo nemlig komme til at omfatte den hele til-